

BENDRADARBIAVIMO NAUDA

EKKO nauda šalims-partnerėms bus juntama vietos, šalies ir tarptautiniu lygmeniu:

Tarptautiniu lygmeniu:

- Šalys tampa labiau pastebimos ir didėja jų įtaka sprendžiant plataus atgarsio sulaukiančius globalinius aplinkosaugos ir branduolinės saugos klausimus;
- Europos mastu prisidedama prie keleto milijardų eurų sutaupymo;
- Didina įtaką Europos ir tarptautinėse branduolinės energetikos ir branduolinės saugos organizacijose;
- Didina įtaką branduolinių technologijų ir kuro tiekėjams.

NŠalies lygmeniu:

- Akivaizdžiai parodomas patikimas požiūris į šalies radioaktyviųjų atliekų tvarkymą;
- Sumažinamos išlaidos parengiamiesiems tyrimams;
- Gausėja (dėl šalių bendradarbiavimo) ištekliai ieškant realistiško ir savalaikio sprendimo;
- Atsiranda galimybė panaudoti platesnius įgūdžius, įvairesnes technologijas.

Vietos lygmeniu:

- Galimybė dalyvauti šiuolaikiškose suinteresuotų grupių vadovaujamosse iniciatyvose sprendžiant aplinkosaugos problemas;
- Didėja vietos bendruomenių įtaka šalies mastu priimant aplinkosaugos sprendimus;
- Suteikia didelę ekonominę naudą kapinyną priimsiančioms bendruomenėms ir jų infrastruktūrai tiek dabartyje, tiek per ateinančius dešimtmečius.

ERDO

working group

Dirbame
dėl Europos
radioaktyviųjų
atliekų problemos
išsprendimo
kolektyviai

ERDO

working group

Daugiau informacijos galima rasti:
ewoud.verhoef@covra.nl
charles.mccombie@arius-world.org
www.erdo-wg.eu

Kiekviena Europos šalis privalo atsakingai tvarkyti savo radioaktyvias atliekas. Tačiau kol kas tik kelios šalys yra parengusios galutinį sprendimą dėl pavojingiausių ir ilgaamžiškiausių atliekų. Toks sprendimas – tai giluminių kapinynų įrengimas. Atliekų palaidojimas giluminiame kapinyne šiuo metu pripažįstamas vieninteliu patikimu ir saugiu jų atsikratymo būdu neužkraunant naštos ateities kartoms. Tačiau kai kurioms šalims nacionalinio kapinyno įrengimas kelia didžiulių sunkumų.

Bendro sprendimo paieškos

Europos Parlamentas ir Europos Komisija rekomenduoja visoms šalims-narėms turėti aiškią programą, kaip jos tvarkys savo atliekas; šios programos turės užtikrinti, kad kiekviena šalis turėtų galimybę radioaktyvias atliekas palaidoti giluminiame kapinyne.

Didėjantis branduolinės energijos, padedančios susidoroti tiek su klimato kaitos, tiek ir su elektros energijos tiekimo saugos problemomis, poreikis vers Europos Sąjungoje inicijuoti tvarias radioaktyviųjų atliekų laidojimo programas.

Netgi šalys, neketinančios naudoti branduolinę energiją, užsiima įvairia veikla, susijusia su branduolinėmis technologijomis, dėl kurių susidaro nedideli ilgaamžių radioaktyviųjų atliekų kiekiai. Europos šalims, turinčioms tvarkyti nedidelius atliekų kiekius, savų kapinynų statyba kelia didelių ir praktinių, ir ekonominių sunkumų. Todėl yra visiškai suprantamas siekis kelių šalių bendromis jėgomis įrengti vieną ar keletą regioninių kapinynų. Be techninių pranašumų, šalys partnerės sutaupytų milijonus eurų, pasidalindamos kapinynų įrengimo ir eksploatavimo išlaidas.

DARBO GRUPĖ

Iš atsakingų valstybinių organizacijų atstovų buvo suburta tarptautinė darbo grupė (DG), siekianti įsteigti pelno nesiekiančią Europos kapinynų kūrimo organizaciją (EKKO), besirūpinančią vieno ar kelių bendrų

Europos giluminių kapinynų įrengimu. Pirmame EKKO DG susitikime 2009 metų sausio 28 dieną buvo sutarta šitaip apibrėžti šios grupės paskirtį:

„Mūsų tikslas yra dirbant drauge nugalėti sunkumus saugiai tvarkant ilgaamžes radioaktyvias atliekas. Visų pirma nagrinėsime, ar įmanoma įsteigti bendrą Europos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo organizaciją. Ši darbo grupė atliks Europos kapinynų kūrimo organizacijos, kaip darbinės struktūros, įkūrimo parengiamąjį darbą ir pateiks šalių vyriausybėms vieningą pasiūlymą. Jeigu vyriausybinių lygiu pavyks pasiekti bendrą sutarimą, EKKO įsteigimas užbaigs šį procesą.“

Kiti svarbūs EKKO DG tikslai yra keistis informacija, ugdyti kompetenciją ir propaguoti bendro kapinyno sampratą, papildančią nacionalinių kapinynų kūrimą. EKKO DG narių pavedimu šio projekto vadyba užsiima Olandijos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo agentūra

COVRA (www.covra.nl) ir Arius Asociacija (www.arius-world.org).

SAUGA

Būsimosios EKKO svarbiausias prioritetas, kaip ir nacionalinių kapinynų programų, bus užtikrinti saugą tiek kapinynų eksploatavimo metu, tiek ir ilgalaikėje perspektyvoje. Bendri regioniniai atliekų kapinynai turės atitikti griežčiausius aplinkosaugos reikalavimus. Tai bus užtikrinta glaudžiai bendradarbiaujant nacionalinėms reguliuojančiosioms institucijomis. Kadangi visame pasaulyje šiam projektui skiriamas didžiulis dėmesys ir juo nepaprastai domimasi, EKKO DG veikiausiai pasitelks į pagalbą TATENA ir konsultuosis su Europos branduolinę saugą reguliuojančių institucijų grupe.

VIETOS PAIEŠKOS

Nuo devintojo XX amžiaus dešimtmečio pradžios rasti vietą radioaktyviųjų atliekų

kapinynams pasirodė esant labai sunku visose šalyse. Tačiau pastarojo dešimtmečio sėkmingų nacionalinių programų vertingos pamokos, išryškinančios šiuolaikišką ir visaapimantį požiūrį yra geras pavyzdys sudėtingiems aplinkosaugos klausimams spręsti.

Bendram Europos kapinynui siūlomas techninis sprendimas privalės užtikrinti, kad pasirinktoji vieta būtų patikima, o jos sauga – nesunkiai pademonstruojama. Be to, bus bendradarbiaujam su vietos bendruomenėmis, suinteresuotomis projektu ir pageidaujančiomis aktyviai dalyvauti jį įgyvendinant. Bus aktyviai diskutuojama bendruomenių ir visos šalies mastu tam, kad būtų rastos vietos, ne tik tinkamos techniniu požiūriu, bet ir priimtinos visuomenei. Norint prisidėti prie tiriamosios EKKO DG veiklos, nebūtina, kad šalis nacionaliniu lygiu išreikštų norą, jog kapinynas būtų įrengtas jos teritorijoje. Šalys, kuriose galėtų būti įrengtas kapinynas, bus savanorės, paaiškėsiančios tik po išsamaus bendravimo su

potencialiai suinteresuotomis šalies bendruomenėmis. Šalys, kuriose galėtų būti įrengtas kapinynas, galės visada pasitraukti iš vietos parinkimo proceso tol, kol reikės priimti galutinį įsipareigojimą.

KAS TOLIAU?

Per artimiausius 1–2 metus EKKO DG sukaups medžiagą ir duomenis, reikalingus vyriausybėms apsispręsti, ar tikslinga steigti EKKO. Jeigu bus pasiektas susitarimas ją steigti, turės būti apsispręsta dėl šios organizacijos nuolatinės būstinės, personalo sudėties ir pradinės programos, sudarysiančios dešimties ar daugiau metų darbo pagrindą. EKKO veiks kaip organizacija, gimininga pažangiausioms Europos nacionalinėms radioaktyviųjų atliekų laidojimo agentūroms, brėžiančioms kursą link patikimų, saugių ir visuomenei priimtinių giluminių kapinynų programų įgyvendinimo.

KURIOS ŠALYS?

Šiuo metu EKKO darbo grupėje yra atstovaujamos šios šalys:

Airija,	Austrija,
Bulgarija,	Italija,
Lenkija,	Lietuva,
Olandija,	Rumunija,
Slovakija	Slovėnija.

Be to, stebėtojus į EKKO DG delegavo TATENA ir Europos Komisija. Tęsimas diskusijos su kitomis Europos šalimis.

ERDO
working group